

HIDDAHA

FANKA

IYO AQOONTA

Samuel Butler wuxuu dhashay sannadkii 1835kil; wuxuuna ku abtirsadaa qoys diinta ku dheer oo Iglan degganaa, wuxuuna wax ka bartay «Cambridge».

Dakklisii waxay rabbeen inuu diinta u go'o, hase ahaateen wuxuu naftisa u doord biday inuu «Newzealanta» cusub ariga ku raa-e, kuna dhaqaaleeyo.

Sannadkii 1864kil ayuu Iglan ku soo noqday, hal kaasoo uu ku qori jirey ma qaalado qosol leh, kuna jees jeesayey aragtidiid «Darwin» ee uu sida qotada dheer u dersey.

Kitaabkan aynu hadda hadal haynaa wuxuu isugu jiraa naqdigi kharaaraa ee uu wax kaga sheegi jirey nidaamka bulshada, ragga diinta iyo ragga cilmiga dirkaba. Waxaad arki ka raysaa inuu yahay naqdi bulshada ku jeeda oo uu ku dhafan yahay khayaal la-yaab leh... naqdi mudan in dhammadiis loo daymo yeesho, lagana feker. Waa naqdi waxyaabaha jira far ta ku fiiqaya ee aan xoog badan saarayn waxa loo baahan yahay in la yeelo.

Kitaabku wuxuu soo bandhigayaa nidaam la yaab leh oo markii la akhrinaayo loo qaadan ka ro inuu keenna yahay, taa sina waa marimmada naq diga kuwa ugu waxtarka roon, waanaa tilmaamaha kitaabka kuwa ugu muu qaalka weyn ee aan jecel lahay inaanu xusno, si aan akhristaha ugu fudu deyno, inta aanu soo koob ka kitaabka dhex gelin.

Butler wuxuu kitaabkan ku sheegayaa inaan ku dha qanka xukuummada caqla ga la isku adkanin, lana maqlo codka qariisadda iyo waxyabaha dadka — dabeecad alfaan — ugu abuuran.

Maaqaa yeelay haddii kuwaas la isku dhega tiro waxay noqonaysaa iyadoo la isku dhega tiray abuur ka aadanaha iyo tiirarka

jiritaankiisa kuwa ugu waa weyn.

Iyadoo taa laga hubsa day tijaabooyin dhab ah oo si isdaba joog ah lagu sameeyey.

Marka uu nolosha iyo arrimahaeda lafa gurayo, wuxuu raacayaa jidka fay lasuufiyada misaaliyiinta (Idealists) wuxuuna, si xoog leh u diidayaa falsa fadda maaddiga ah.

Tusaale ahaan, ra'yigii sa, horumarku waa wax jira, Mase yeeshee, waxa shardi ah in loo fahmo siduu «Burgon» u fahmay

oo ahayd, inay jirto quwad hoose oo u xaglinaya dan magacaaban inay gaarto, quwaddaas hoosenaa waa no losha latfeeda... ma aha in loo fahmo sidii «Darwin» ee ahayd: Horumarku inuu ku xiran yahay doorasho da biici ah oo ku dhisan kedis aan qorshe lahayn, kedis kaas oo aan aqoon wax aan ahayn habboonaanta jiri taanka.

Butler tan iyo yaraantii sii, wuxuu u qaylinayey in la qaato diin caqli ku dhi san, waxaadna «Erewhon» ku arki kartaa jeesjeeska

oo ragga diinta ku sameeyey, marka uu leeyahay «Kaniisadhih ayay u rogeen goob ganacs oo la mid ah sida ay ganacsatadu banyigada ugu macaamilmaan».

Waxa ay isku khilaafsan yihii oo keliya waa xashi yahay Kaniisadhaa oo faa'iil dadaoda aakhiero loogu tegi doono.

Waxay isaga la tahay gundhigga diantu inuu mid taag daran yahay, sidaas daraadeedna ay ku shaqey sato wax-ka eegidda dhina ca xun «Pessimism», fulan

HAWRAREY NINBA SI KUU QAADAY

Qof kasta oo uu dareen sungaaneed ku jiraba, wa xaa beryahan ku soo maaxa yey qoonsimaadka uu u qabo sida maansada loo murginaayo.

Iyada oo hore loo kala miir-dillaaciyeet inteeda ba dan aaya hadda mooddaa in moosinkii ay haysatay meelo ka xagal-daacayo.

Ujeeddadu wasi meelo awal hagaag u kala baxsa naa oo hadda la isku badh xayo.

Tiro ma leh inta jeer ee aad maqlayo qof leh «wa xani waa suugaan iyo maan so».

Taa sababeedu waa erey bixintenna oo weli sabbay naysa iyo diimoonaanteen na qaardeed.

Dhaqankeennii hore inta geed ama gole la isugu yi maaddo ayaa nin gabeyey ama geeraaray ama jiftee yey iwm. la oodhan jiray hebel baa maansooday, si daana dabadeed tixdiisa lagu ogaan jiray.

Hadadaba, iyada oo weli la isku khilaafi karo maclaa ha erayga «maanso», hadda na waa in aanu noqon mid la barbar dhigi karo suu gaan.

Iyada oo uu xilli dheer ku sinnaa adeegsiga maan so, welina aan la sugi ka rin xubnaha kooba, sida ay

u kala hor tis-qadeen iyo sida ay isugu xigeen ama u kala tafsiirmeen, haddana waa la isla dhodhoweyn ka raa haddii dhab loogu gun da-dego.

Waxa aan qabaa in eray ga «maanso» yahay magac kooxeedka kulmiya odhaan kasta oo nud meeris (beyd) lagu darcerryo.

Meerisna waa dhud ti xeed oo ku sar go'an tiro alan «Syllables», taas oo had iyo jeer dhan ka raacda jaangooyinka loo kala og yahay xubnaha maansada.

Habeynta caynkaa u xaddidan ee meerisaya, haddii wax iska dhimaan amaba ku dheeraadaan maanso ruugga feejigi mar kibba waa qabsadaa isaga oo leh, «may, meeriskaa wax baa si ka ah».

Runtii cilladda ma mee layn karo, waayo dhadhan ka nun buu ka garanaya». Haddaba waa dhikaa rati baan waxa maanso kaga tag tay hadalka kale ee caadi ga ah. Kolkka maanso waa xubin suugaaneed.

Hadda iyo taanna aan bal maanso yara guda-gal no. Xubnahaada waxa ka mid ah. gabay, geeraar, jiftee, buraanbur, baloolley «baar cadde», heello, nees

«oo iyana koox dhovr ah koobta» iyo dar kale oo badan.

Xubnahaasi waxa ay u kala baxeen waa dhiska gaar ahaaneed ee ay iyana kala yeesheen.

Meerisyadodu isma leeka, xubin walbana kuwee du waa ka dhis geddisan yihiin kuwa xubnaha kale.

Iyada oo la qabo in ay xilli dbeer xubnaha badan koodu soo jireen, midabna gool gaar ah lagu isticmaa li jiray ayey nasiib darro kale inagu tahay in maanta badankeennu kala ogaan kari waayo waxa gabay kaga duwan yahay geeraar amaba sida kale.

Waa qiraal in aad qoraal na ku arkayo, raadiyahanha badan uga maqlayo tix geeraar ah ama jifsto ah lagu sheegayo gabay.

Haddaba ma ka sheega yeey aaya is weydaariyey, mi se kii curiyeey baan kalaba dhaadid? Illayn haddii mid gefo ka kale aaya too sin lahaa e. Kolkaase «farshaxannadi» sidaa wax ka noqdaan, bal dadweyni hii iyaga dhowrayeyna ma xaad mooddey?

W. Q.
Abdiullaahi Diiriye Guuleed

nimo iyo wax rumaysi fu dud.

Waa dhab, Butler inuu san rabin caqliga oo mutu xani inuu dilinta hareereeyo... wuxuu waajib ka dhi gayaa waa xooga suufin-nimo ah iyo waxyaabo aan jirin in lagu dheecho, si naf ta aadanaha rajo loo gel yo, waase inaysan isla naf ta waxyecello u geysan.

Ha yeeshiye, wuxuu qa sab ka dhigayaa suufinni madaas ahan jirini inay gun ta nafta ka soo baxaan ee aan lagu sandullayn.

W. Q.
Axmed F. Cali «IDAAJAA»

Magac la helay

Guddi hoosaadka Gud diga Af Soomaaliga eray bi xinta ugu qaybsani shir nu yeeshay wuxuu aad uga doo day magac bixin cusub oo ku saabsan hay'adda Soo maaliyeed ee afka qalaad loogu yeero «Central Censorship Board». Gud digaas oo sida la og yahay, shaqadiisu tahay inuu ka la shaandheeyo waxa mu dan inay dalkeenna ku dhex fafaan iyo in kale, waxaa lagu magacaabi jirey af Soomaali ahaan, «Guddiga Baarista Wargeysyada, Filimada iwm».

Waxaa la isla gartay magacaasi inuuusan ahayn magac sida loo baahan ya hay u gaaban, u jeexan, degdegna loo qaybi karo. Taas aaya keentay in godi hoosaadka talo loogu yi maado. Toddoba cisho oo kala doorasho ah ka dib, waxay xubnuu gole kee neen siddeed magac oo hay'addaas loogu waqfali karo; kuwaas oo ahaat: Guddiga Xadgudubreebka si xidda qaladka, shaandhaynta, dembireebka, gobood reebka, faafshandhaynta, faafreebka iyo kalahnifid da.

Magac walba kolki laqbi hiisi hoos loogu dhaadha cay, lagana dooday siyaala ha uu hay'addaas ugu cun tamii karo waxaa la isku raacay magac ah, «GUDIGA GOBOODREEBKA» in loo bixiyo hay'adda (CENSURA) ee hortii loo yiqin «Guddiga Baarista Wargeysyada, Filimada iyo wixii la mid alin».

HIDDAHA
FANKA
IYO AQOONTA

DR. Z. NAJIIB OO SOO KOOBAYA

BUUGGII «EREWHON» EE BUTLER

«Qaybta 2aad»

Kitaabkanna waxaad ku i doontaa, in uu samo-diska (Optimism) wax-i-sheegga ku qasayo, uu midba ka kale u ififiyo... waa wax xirneeg kolka uu soo bandhiyo fikraddan wacan ee ayaalka ah ee uu ku leeyay: Dadku intay uurka bartood ku sugar yihii xay ku nool yihii ad unka waaraatka, ha ishee, demmankaashha casnimada leh ayaa qaar od ku dhaliy rabidda aatinka adduunkenna, urkaas bay ninku ku boor-aan inuu naag la ulmo, kastoo ay kuwa nooli no-sha neeb yihii oo aysan o noqnoqodkeeda jecleyn, iddi aysan ka cabsanayn qaarakaan weli dhalaan uurka ku jira.

Arrintaas kolkaad «Butler» ka akhrido waxay kula qonkaas «Shopenaur», mar labaad sheekaynaa hase ahaatee, «Butler» uu samo saadinaya kolaa uu leeyahay «Noloshu» aawaagsan tahay, hadii uu aadanuhu iswaafajo naftiisa iyo dabeeccadda, waana wax uu haddii uu abo awoodi karo».

Qaybaha kitaabka wa-zaa ugu siican qaybta uu iadlanaha kaga hadlayo.

Wuxuu ka cabsanayey nuu yimaado waqtii ay aladdu dadka ku biyo keento oo ay iyadu maamusho, Isna uu addoon u ahaado.

Waxaan jecelayah akhristuhu qaybtaas in uu u arko kajan qaraar oo ku jeeda a ra ga-tidii «Darwin» uu horumarka ka haystey, umana arkayn wax aan suuragal ahyn aaladda inay horay u marto oo ay dadka muramada jiritaanka kaga horreysa, siduu isagu xoolaha kale uga hor maray.

Taas wuxuu ku ayidayan aragtidi ahayd: Gundhingga horumarka inuu yahay isku-dayid la isku dayayo in la gaaro dan la og yahay oo lagu tashaday ee uusan ahayn kedisoo aan la tarra-

xin siduu «Darwin» ku na ku urursan. Ha yeeshee, koox dalow ah oo reer Yurub ah ayaa

Akhristuhu wuxuu buug-gan ka akhriy doonaan dad ka reer «ERWHON» in ay qofka buka buktadilis ku maxkamadeeyaan, maxaa yeelay waxay u haystaan bukuhi inuu jirradiisa wakiil ka yahay, akhristuhuna taas aad buu ugu qosli doonaa, hase ahaatee, — hadduu sil fiirsado — wuxuu ogaanayaa inay taasi tayay sida aynnu innagu dem biilayaasha u maxkamadeeyno.

Dembiliithu waa buke ay jirradiisu ka dhalatay arrimo degaanka iyo dha xalka la xiriira, dembigiisa no waxaa loo weydinayaa sida jirroola jirradiisa loo weydiiyo oo kale.

Waxaan ku celcelinayaa akhristuhu inuu u dhugmo yeesho kajanka «ERWHON» ku jira, haddii kale — sidii isagoo waxba akhriyin — ayuu buwaggaba iska laabi doonaa.

«ERWHON»

Waxaani u safraay dal fog oo daaq wanaagsan leh, si aan xoolaha ugu dhaqdo, ka dibna maalqabeen u noqdo, ha yeeshee, taasi iima suragelin, in kastoo aan safarkeygii kula kul may waxyaalo la yaab leh oo aan dadka u werin doono.

Anigoo is qasbaya ayaan werin doonaa, maxaa yeelay waxaan hubaa, had dii aanaan sheekada oo dhan wada sheegin inaan dadku rumaysan doonin.

Waa igu qasab inaan sheekada wada marin, maxaa yeelay waxaan ka cabsi qabaa maalqabeennada qaarkood dhulkaa cusub in ay liiga hormaraan, hase ahaatee, taan waxaan kaga niyad samahay runtu inay iska caddaahay oo halkay ku jirto la garan karo.

Dantaydi aan u socday waxaan ka sal gaaray dhammaadkii 1868.

Waxaan tegay dhul aan welli geesiyada dhiirran al-baabadiisa loo furin oo ay deggan yihii in yar oo badwaan ah, xeebta badda-

meel xeebtaas agteeda ah oo 800 oo mayl dhereran soo degtay, gudaha dhulka Axmed F. Cali «IDAAJAA»

na saddex bogol oo mayl ku sii fidsan.

Buur weyn oo ku dhex taal dhul bannaan oo caws leh, had iyo goorna baraf saaran yahay ayaa mee-shaas soohdin u ah.

W. Q.

Hawraarey ninba si kuu qaaday

«Qaybta Labaad»

Dhankan kalena bal ka daymood. Kubin kasta oo maansada ka mid ah meerisyadeedu in ay kala duwan yihii Isla aragnay. Welliba waxa aynu ogna hay in xubin maanso oo kasta kastaa qabab sin karo miyuusig inta laxan loo sameeyo.

Markaas ayan haddana tix walba dhwoor siyood miyuusig loogu tumi karaa inta marba laxan cusub lagu fadhiisyo. Kolkaa aya laxanka loo sameeyey hadba sida miyuusigu u qabto tixdi loogu lugayun karaa. Taa waxa inoogu tusaale ah gabayga oo Sayid Maxamed luuq gaar ah ugu qaadi jirey, Cilmil Bowdhriina tu kale ugu sa maystay, Qaasim tu ka duwan labadoodoba u lee yahay, Maxamuud Maxamed Fidhinna luuq saddex daba ka gaar ah ugu gabyo hadda.

Kuwa kale oo badan baa welli jira. Hadda ooqobeyntaas oo luuqood marnaba meeriskii gabaygu ma asal doorsoomin e; xubin kale oo kastaana waa la mid.

Haddaba isweydiintu waxa ay tahay: Luuqda iyo meeriska tixed kee baa ma doorsoome alf? xaggase ma gac-bixinta, kee baa xuku ma ka kale? Waa marag maddoon in luuqdu midab baynayso e meerisku kii oo aan biyo is-marin yahay.

Haddii meerisku dhalan doorsoomo sida luuqda, marnaba lama yidha-deen. Fidhin waa gabayaya e, tixdiisa magac kale ayaa loo bixin laaha. Bal ilaa day meerisyadan miyuusiga lagu wada garaaco ee deedna midab kasta lagu magacaabay hees, iyaga oo aan asalnimo kale loo tix-gelin.

B

1. Gadhka iyo labada low waxaan, meel isugu geeyey
2. Sida aar gantaal qaba waluuq gooni ah lehba had

xaan, gocasho reemaaba 3. Gartayey noloshadya 4. Goortaan sugeyniyo...

Waxa aynu aragnaa in labdaas meeris ee ugu horreeyaa yihii gabay, ka saddexaadna yahay gee raar, ka ugu dambeeyaaana yahay jifto.

Haddaba inta miyuu sig loo wada sameeyey baa la yidhaahdaa heestan wa xa ku luqeynays fannaa nad heblaayo.

T

1. Saw goor barqo ahoo
2. Bishu ay siddeed tahay
3. Aniga iyo beer lule
4. Isku maanahan soobixin...

Afartan meerisna waxa aynnu ku hubnaa jifto, misna waxa ay ka mid yihii heesta lagu maga caabo Belet-weyne. Waan se ku mala gelayaa in Hadraawi jifto u ogaa.

J

1. Dadkoo ururayoo
2. Isu yimi dhammaan
3. Ma ogaan karaan
4. Mooyee isaga...

Afartanina waxa ay ku sar go'an yihii hees maqaleedda ah «maqaley war-lay».

Iyana inta lagu luuqee yo ayan hees uun lagu magacaabaa.

X

1. Walaac anigoo ku seex day
2. Maxaan walbahaar la toosay?
3. Wareer anigoo la liita
4. Maxaan welwel jifsi waa yey?..

Afartani u dambeysa oo asal ahiaan ah baloolley (baar cadde) iyana inta la xan iyo luuq loo sameeyey baa la yidhi waa hees.

Garanay.

Haddaba-ma laxanka iyo luuqda ayaa meerisyada tixaha loo cuskaada oo loogu magacaabaa hees, mi se xog kale ayaa magac-bi xinta xubnaha maansada u sal ah? Malaa sirta mee sha taalaa laxan iyo luuq ka fog.

OO maa tii laxan iyo
2. Sida aar gantaal qaba waluuq gooni ah lehba had

daa magac cusub loo bixiyo? weydiin iyo qof iyo ogaalkii.

Dooda kalena waxa jira tixo badan oo meerisyadoo du si walba isu le'eg yihii oo haddana xubno kala du wan loo kala yaqaano. Bal hadda day kuwa soo socda:

B

Ninkii waallaa la waayey La waayyo la heli waayey Labadan meeris iyo wixii la nooc abba waxa lagu maga caabaa baloolley.

T

Ninkii dila ee dagaalay Ninkii duur kulul ku jiiday Kuwan iyo dirkoodana waa hees carruureed baa loo ya qaannaa.

J

Walaac'anigoo ku seexday Maxaa walbahaar la toosay? Kuwan iyo wixii la jaad ah na wa hees uun baa la yi dhaahdaa.

X

Carraba waa camaladdeedey Cashare waat tiro carbeedey labadan iyo wixii la fal maa lana saar baa lagu magacaabaa. Runtiis afarta kooxood wax dhhexeeya ma ku hay naa? Haddii awel magac bi xinta uun la baadhey, ma xaa hadda loo dareemi waa yey xaqiqaada ee asal qudh ah loo sii kala firdhinayaa?

Weydiintu waa dhex taal war celinteeduna adiga iyo ani igama aha taasi maxaa keddissi loogu tafa tiri waa yey ma dhafaanka suugaanteen? waxa ayse iga ta hay baraaruujin goobeysa in dareen feejigan loo lahaado suuganta guud ahaan, gaar ahaana maansada hodanka ah ee xilliga dheer habaqla ha soo ahayd. Kobcinteeda iyo kasmadeeda dhabta ah waa in aan midna la moo gaan. Weli haawsha inteen nil fari kama qodna, waa in naga iyo aasheen. Waa hal kil Suldaan Diiriye ka yidhi «Raqba waa ku raggeed» waana la innoo minan fadhi yaa.

W.Q. Cabdallaahi Diiriye (CARRAALE)

HIDDAHA, AQOONTA
IYO FANKA

QEYBTII Gaad

Jidka intaan ku sli ji-ray waxaa ii suuragashay inaan la sheekysto qaarr ka mid ah kuwa Jaam-cadahooda ka baxay, da-badeedna waxyaabihii aan arkay qaarkood ayaan wax ka-weydiyey, gaar ahaan waxay uga jeedaan mallugyada argagaxa leh ee ee ay ka dhiseen jidka-dhulkooda laga soo galo,.. waxayna ii sheegeen mud-do aad u sii horreysay in-ay mallugyadaas dhiseen, caadadooduna ay qasab ka dhigaysay qofka dadka ugu foosha xun ee ugu caafimaad daran inta la soo qabto in alla-bari ahaan mallugyadaas loogu gawraco. Taa waxaa looga jeeday dadka reer «Irwin» in lagu guubaabiyo raadinta caafimaadka iyo bilic sami-da, ha yeeshaa haatan waxay caafimaadka iyo qu-ruxda ka gaareen heer aad u sarreeya oo aan loo baahayna in mallugyada eidna loo gawraco.

Waxaan wax ka weydiyey miyuusiyamka aala-dihii hore iyo sababaha cilmiyadooda iyo waxyaabaha loo soa saaro (discoveries) ee dalkooda.

Waxay iigu jawaabeen afar qarni ka hor inay xagga horumarka aalada-ha ka gaareen heerkay Yurub maanta ka joogto oo ay waliba farsamooyin-

ka qaarkood uga horree-yeen, ha yeeshaa waxaa dhacday aqooniyahan wey-ni inuu soo saaray kitaab aad u wacan oo in loo day-mo yeeshoo mudan (Kitaab-kaas dib baan laga soo xusi doonaa), kaasoo uu ku caddeeyey ku isticmaalka aaladuhu inuu ugu dam-baysta keeni doono bur-kura iyo jabka bani'a-adamka. Kitabkaas oo waxyaalaha ku qorani ay ahaayeen kuwo aad loogu guuxo, wuxuu kasbaday ummaddii oo dhhammi inay u hoggaansanto oo ay dhulkooda ka tirtiraan wax alla wixii aalad yaal.

Xeerarkooda waxay ku xaaraameeyeen qofna aalad aaladaha ka mid ah inuu dib u hagaajiyo, qofkii aalad watana waxay u qaateen sidii qof sidii cu-dur faafa oo ay waajib ta-hay in laga hor tago, la iskana caabbiyo.

Xaruntii baannu tag-nay, mise waa magaalo bi-liscan oo dhir iyo ubaxba lagu qurxiyey, waxaana ind-hahayga jitay hab samida iyo akhlaaqda wanaagsan ee ay dadkeedu ku tilmaan yihiin.

Dadkii i soo dhoweeey waxaa ka mid ahaa ganas-sadihiil hore il marti qaaday oo aqalkisiil il waday, hal-kaasoo ay joogeen bilcaant-tisiil iyo labadii hablood

ee uu dhalay. Saacad kol-kaan joogay ayaan waxaa noo soo galay nin weyd ah oo gar madow leh, markaas buu kii aqalka la-haa qolkii nagu xigay la aaday. In yar kolkaan joogay ayaan maqlay nin-kil aan martida u ahaa oo taah iyo oohni isku dara-y, kolkaas baan yaab u dhintay, hase ahaatee bil-caantii iyo labadli gabdhood

ayaan warkli i siyyey, yir-i-na, «Ninkaasi waa takh-tarka akhlaaqda oo qofkii dabclgilso xumaado u too-siyya» markaas bay il faahfaahiyeen qaar ka mid ah caadooyinkooda oo aan, mar dambe anfiguna warin doono.

Waxay qabaan toddo-baatan sano qofkii aan gaarin oo jirradaa inuu

mudan yahay maxkama-dayn iyo xaqiraadda dad-ka, loona ciqaabo kolba cudurka ku dhacay siduu yahay iyo inta uu le'eg ya-hay. Haddiise qofku mu-suqmaasuu ku kaco amuu aqal gubo amuu wax xado, agtooda jarimad kama aha, hase ahaatee waan nugsan akhlaaqeed oo u baahan in lagu dawweyo isblaallada dawladda amaba aqalkisa hadduu kharashka u babac dhig karo.

Waa inoo berri
Axmed F. Call «Idanjaa»

Gabaygeenna miisaan

Qoraalladli hore waxa dhignaa. Kolka ereyga «mee ayynnku ku tilmaany xub-naha maansada iyo mu-rugsantaantooda. Taa wa-xa aynnu u cuskannay iyada oo dhiskii kala geddi-sanaantooda u salka ahaa aad mooddo in tiixgelintii uu mudnaan aad la marin. Xubnaha maansadu waxa ay u kala baa-xeen, magac-bixntooduna ku qotontaa waa dhiska oo mid kasta keedu ka ha-gay kuwa xubnaha kale. Innaga oo isdaba joog xubnaha mar u qaadaan dhigi doonna, bal aan ga-bayga iyo sugidda dhisksiisa ku bilowno.

Marka ugu horraysa-waa in ayynnku dhawr eray adeegsigooda isla meel

dhignaa. Kolka ereyga «mee ayynnku ku tilmaany xub-naha maansada iyo mu-rugsantaantooda. Taa wa-xa aynnu u cuskannay iyada oo dhiskii kala geddi-sanaantooda u salka ahaa aad mooddo in tiixgelintii uu mudnaan aad la marin. Xubnaha maansadu waxa ay u kala baa-xeen, magac-bixntooduna ku qotontaa waa dhiska oo mid kasta keedu ka ha-gay kuwa xubnaha kale. Innaga oo isdaba joog xubnaha mar u qaadaan dhigi doonna, bal aan ga-bayga iyo sugidda dhisksiisa ku bilowno.

Meeriska waxa hojis iyo hooris u qaybiyey waa lya-ga oo laba dhis oo kala gaar ah. Mid waliba tiro-alan «Syllabale» iyo tu shaqal dheer oo hab gooni ah u ratiban buu leeyahay. Waxa kale oo ogaan-sha-hooda loo baahan yahay waa labada xaraf ee «W» iyo «Y» oo marna fici Shabbane yeeshaa, marna shaqal. Kolka ay fici shaqal leeyihilin ee shaqal gaab ka horreeyo, waxa ay la qlimo noqdaan sha-qal dheere «waa shaqal gaab labalaaban». Ha u

gunda degno e, meeris gabay oo dharmi-waxa uu isugu soo ururay shan hojis oo dhiskoodu kala duwan yahay iyo hooris ku kasta ma raaco e isku sar gooyo ah. Shanta asalka afar ka mid ah mar mar baa shaqal dheer ku siyaado noqon karamaha se yeeshaa wax ka qaramaad ma leh, waayo wasiilaga kaaftoomil karaan Shanta asalka ah iyo hooris ka dhisksiis, joogtada yahay waa kuwan iyaga oo tusaalahooduna raabo-raabo isu gu xigo.

7,5 - GEED BUU KU SAARAA MArKUU,
KUU GOL-LEEYAHAY E - 6,2

7,5 - WAA SOO SIDNAA XEElhYlhII,
SAAbKA LOO TOIAY E - 6,2

7,5 - GAaDIID LA DHAAnSHU AbAA,
GIBIL MA DHDII E - 6,2

7,5 - JEEDAALAdII BAA INDHUU,
KOR U JIILAAdMEEN DHIE - 6,2

7,5 - HOOgGAAnSIGEEdII DAnBAAN,
SOO HAnBAaBI rAY E - 6,2

N.B. Xuruufaha waaweyni alanimada ayay tiri-naysaa.

8,4 - WAA TII GUNTIGA LOO FUTEE,
LAySU GAAbSAdAY E - 6,2

8,4 - WAA LOO HAgAAJAA ANIAAC,
HAdAsHO WAA CEEB ee - 6,2

8,4 - WAA TII FARThI HILib-DAIQAA,
KAA HARRAaTIDAY E - 6,2

8,4 - Oo HaRO LA SOO JOOJlyOO,
KUrAyGU HHGAAYO - 6,2

8,4 - DIHeDGIAnSHO WAA CEEB inAAD,
DHMaqSAIAA MEEL E - 6,2
WAA INNOO BERRI

W.Q. CABDULLAAHI DIIRIYE GUULEED

Intii curashadii Kacaanka ka dambaysay farshaxanku maalin walba horumar ayuu ku tallaabsanayey.

HIDDAHA, AQONTA
IYO FANKA

Hirgalinta barashada hawada sare

Muddo aad u fog oo aan la qiyasi karayn aaya eu-limada Saynisku ku jireen inay kor uga gudbaan hawada sare, runtiina waqtii aan sidaasi u dheereyn ayeey suura gal noqotay in ay qatal dhulka ka "diraan oo ay u gudbiyuut hawada sare.

Badanaaba waxay istie-maalayen buufsamaalaal ay haydrojiin ama biliyam ku jiraan, ayada oo labaduba ka fudud yihiin hawada caadiga ah; buufsamaalaal-kaas aaya kor u kaca oo ka gudba hawada sare qaybete da innoo dhaw ee culus, hase yeeshay markay gaaraan xad, labada hawo ta ku, jirta buufsamaalaal iyo ta kale, aaya buufsamuuhu joogsadaa.

Qarnigii labaad nin Gi-riig ah aaya soo saaray kitaab uu kaga sheekheyey markab rag ka buuxo oo gaaray ilaa dayaxa, kaddib biyo soo butaacay, kuwaasoo gaaray ilaa dayaxa kaddib-na waxaa yimi qoraalo ama sheekhooyin nooc kastaba leh oo ku saabsan arrima-haas.

Nin Faransiis ahina wan-xaata nu ku taliyey baa la yiri in ragga lagu qufulo qal-foof adag oo kaddibna kaanshad bunduq weyn la-gu rido kaasoo marka keebka la qabto siinaaya xawaare dhan toddoba Mayl halkii sekenba; Inkasta oo ay fikradhaasi aad u qal-jafsanayd haddana culimo kale ayaay tiri meel bay ka hagaagsan tahay; taasoo ah wax kasta oo dhulka la-ga sii deynayo haddii la siyo xawaarahaaas oo kale wuxuu gaarayaa dayaxa haddii lagu aaddiyo; qalab-

ka hadda lagu isticmaalana waxaa la yirahdaa Seyruunq dayaxgaameed.

Nin reer Jabbaan ahaa oo la oran jiray Waan Hoo, aaya waxaa uu isku dayey markay taariikhdu ahayd

1500 in uu hawada sare gaaro isaga oo isticmaalaya 17 dayaxgaameed; intuu dhammaantood isku xirxi-ray (toddoba iyo afartankii Sayruunq) ayuu marba mid qarxiye, nasiib darrose

halkii buu naftiisi ku waayey.

Waxay culimada Say-nisku gaareen in dayax gaemeedyo loo ganoo hawada sare, markaas bayna u wada guntadeen inay barashada hawada sare hirge-liyaa.

II. Ganswindt oo ahaa Jarmal ayaan waxaa uu ku taliyey dayaxgaameed ku soconay daynabo in la isticmaalo, laakiin cidi ka ma ay hoos qaadin arrin-taas.

Dhinaca Maraykanka, R.H. Godard aaya waxaa uu qoray kitaab uu kaga sheekaynayo siyaabaha saaruna loogu ganaayo hawada sare, iyo sidii mid dayxa aada loo diri lahaa.

Kaddib markii uu R. H. Godard qoray buugga, Mareykanka waxaa gashay yidhiilo cusub oo uu ku gaaro hawada sare.

Taasi waxaa ay dhalisay in Maraykanka sannadki 1926kii uu diray kii ugu horreeyey kaasoo ku soco-nayey hoor Batrool iyo Ok-sijin isku-dhafan, wuxuuna gaaray baa la yiri fogaan-sho dhan 200 oo xusul.

Obert oo isna Jarmal ahaa kutub badan oo uu qoray waxay dhiiri gelieveen himilooyinkii ay Jarmalku dayax-gaameedka u lahaa-yeen.

Dagaalkii 2aad ee du-nida Jarmalku waxaa ay soo saareen dayax gaameed yo ay eadowgooda kula da-gaalayaan oo la oran jiray W2. Kaasoo gaaray llaa boqol Mayl, dagaalkii kad-dibna waxaa loo isticmaali jiray inay ka soo warra-maan hawada sare. Waqtigaas kaddibna wuxa dhaladaa waaweyni u tartameen siday ugu kala hor-rayn lahaa-yeen siday dayxa korkiisa ku deggila ugu kala horreyn lahaa-yeen.

WQ. Cabdikariim X. Yuusuf

Erewhon

『QAYBTA 13AAD』

Ruuxyahow ka feker in ay dhici karto in ay ku ditallaan laba aabbe oo xun-xun oo shar iyo xumaan kuugu rabbeynayaan, laba aabbe oo nacasyo ah oo been iyo waxaan jirin kuugu kortay, ama laba aabbe oo kuu maa-leyya inaad hantidooda tahay ee aadan naftooda han-ti ahayn, ama laba aabbe oo kuu eega siday u eegaaan baahal yar oo ay tahay, in uu yar yahay in la bur-buriyo, iyadoo laga baqayoo in uu koro, dabadeedna oo jiif iyo hoyaad u diido.. Ruuxyahow xusuusnow dhis mahaagu inuu ku xiran yahay kedisada aani tarra-xin, ra'yina kuma lihi kori-taanka naftaada.

Caqiliidaas dadka reer Irwin miyaanay ahayn sawir dhab ah oo noloshu leedahay? Xiriirkha aabba-yaasha iyo carruutoodu waa midka xiriiradaa ugu xun. Maxay aabba-yaasha carruutooda ugula dhaqmi waayeen siday iyaguba jec-laan lahaa-yeen in abba-yaashhood ula dhaqmaan. Waa wax fudus, hase ahaa-tule, fulinteedu adag tahay, Waxaase dhici karta kuwa waaweyn oo keliyihin in ay awood u leeyihiin fulinta waxyababu fudul! Inteena-na badani miyaysan dadka kale la jooggooda ka helin farxad iyo naallo ka badan markaynuu. Aabba-yaash-sheen la joogno? Sawirka noloshu ugu wanaagsani wuxuu yahay aabba-yaasha iyo carruutooda kal'gacyl dhab ah oo aan istustus la-hayn uu dhex maro, haddiise uu aabbuhi dantiisa uun u eegto, wuxuu sugaaba waa nacaybka ubadkiisa, waana gesan yahay qofkii u maleeyaa erayga "aabbe" in uu yahay sixir galbiga ubadka ku dhalin kara ja-caylka midka ugu yaabka badan.

Waxay ilaa tahay maal-

GABAYGEENNA MIISAAN

QAYBTA 2AAD :

Qaybtii hore soo baxday bishan 18dii waxan isku tusaaleynay labada hojisi ee isku dhafka alanka iyo shaqal dheeruhu kala yihiin 7,5 iyo 8,4. Hoorisiku waa joogto e saddexda hojisi ee hadhwayne waa kuwan. La soco jitinku alammada («syllables») ayey kala soocaysaa. Tiradana ta hakadka ka horreysaa waa ta alammada, ta ka dambeysaana waa ta tusaysa tirada shaqal dhereyaasha.

- 9,3 = Lix hal oo u wa-da gaar a-haa, go-ca-na-yaan moo-ye = 6,2
- 9,3 = A-sha-haa-dda i-yo waan-a-qaan, aa-ya-dii Ne-bi e = 6,2
- 9,3 = Gi-ddi-good a-ddoo-ma-ha wa-xaa, gaa-dhey na-bar weyn e 6,2
- 9,3 = Waa taa la-llee-ma-da in-dha-ha, a-aa-gu lii-taa-ye 6,2
- 9,3 = Xi-did i-ga wax roon maa-ni-gaa, wiil u no-ko-naa-ya? 6,2
- 10,2 = La-ba-dii wax la-gu ee-gi ji-rey, waan ka awd-na-hay e = 6,2
- 10,2 = I-sa-gu-ba ma ka-la aa-mu-see, way-su o-lo-laa-ye = 6,2
- 10,2 = Ma deg-de-go e xaa-ja-da ma-xaan, rag u dul-qad-gee-shay 6,2
- 10,2 = Ga-cal-ni-mo ha-ddaa na-ga rab-taan, go-a-ha noo door-sha 6,2
- 10,2 = Wax la-wa-da gor-fee-ya-ba hal-kii, lay-su wa-da gee-ye 6,2
- 11,1 = Gur-mad-no-ko-naa-ya i-yo a-nna-gu, guu-to bi-xi-nnaa-ha 6,2
- 11,1 = Si-da ja-na-nna-dii ho-re ta-shi-gu, i-gu ja-guug-naa dheh 6,2
- 11,1 = Nin ka ga-can-ta mi-dig oo-dan-ta-hay, la-ga il-roo-naa-ye 6,2
- 11,1 = La-ba wa-ran ha-beed i-yo sar i-yo, hay-le ka-la boo-dey 6,2
- 11,1 = Lix-dan la-bi-jo-to-ban baan dul ma-ray, waa-na la hu-baa-ye 6,2

Afarta hojisi ee shaqal dherehaa aan jiristiisu daruuriqa ahayni raaci karaana waa kuwan. Bed hadda mid walba ka hoos yaalla u eeg, kalana dhadhanso ka asal-ka ah, illayn labadu asal ma wada noqon karaan e.

8,5 = A-duun baa qu-raa-dee rag baa, qa'da ha-been-kii-ye 6,2

8,4 = I-nan baa qu-raa-dee rag baa, qa'da ha-been-kii-ye 6,2

(Inta maagan mar kalaan faahfaahin doonaa)

Ogoobey miisaankani wa heerka la xidhiidha xaggaa isku dhafka alamma-daa iyo shaqal dhereyaasha iun. Marka ayuu laba jeer oo kalena dhiska meeriska gabayga ku qotmino ayuu arki doonaa waxa uu dir maansom oo kaleba kaga duwan yahay. Kolba waa heer e kuwa kalena sugnee, haddii la inagu simo.

W.Q. Cabdillaahi Diiriye Guuleed,

Ri' dhashay
wax silloon

Waxa la sheegay in maalintii Sabtidii ay ri-yi ku dhashay tuloo Koonfurta Hindiya ku taal wax badhna waxar ka ah badhna qof bani-adam ah uga ee. Waanna markii ugu horraysay baa la yiri ee wax sidaa-sa riyyi dhasho.